

Maja Lunde, Povijest pčela

„U nekom svijetu tko zna kad“

„Povijest pčela“ Maje Lunde dirljiv je roman koji proučava zamršene obiteljske odnose, ali i odnos ljudi prema prirodi. Lunde je nagrađivana norveška autorica čiju kolekciju djela pretežno čine knjige za djecu i mlade, a „Povijest pčela“ prvi joj je roman za odrasle. Knjiga prati tri priče smještene u različita vremenska razdoblja, a sve ih povezuje motiv zadržnog kukca, pčele. Ovo književno djelo zadire duboko u povijest pčelarstva i proizvodnje meda, sve od prvih košnica pa do danas te prikazuje zamišljenu budućnost čovječanstva.

S obzirom da se bavi bitnim ekološkim problemom, „Povijest pčela“ mogla bi se tematski smjestiti u *climate fiction*. Djela Margaret Atwood najreprezentativniji su primjer suvremene klimatske fikcije te je takozvani *cli-fi* danas poprilično aktualni žanr, stoga je autorica uhvatila interes široke publike. Služi se brojnim književnim tehnikama kako bi približila čitatelju priču i likove. Korištenjem više pripovjedača i vremenskih razdoblja produbljuje složenost djela, dok nam promjenjive perspektive i situacije omogućuju razmatranje događaja iz više gledišta. Zanimljivi su razvoj likova u različitim razdobljima i njihova povezanost tijekom radnje. Tri lika koja proučavamo su William koji živi u Engleskoj u 19. stoljeću, George na sjeveru SAD-a 2007. godine te Tao u Sichuanu u Kini 2098. godine. Kroz Williamov lik koji je predan svojoj obitelji, a s druge strane svojim ambicijama i interesima, prikazan je unutarnji sukob između obiteljskog čovjeka i znanstvenika, odnosno između tradicije i novih ideja. Kroz likove Georgea i Taa, roman naglašava razorne ekološke posljedice ljudskih postupaka, posebice u odnosu na smanjenje populacije pčela. Roman je poziv čovječanstvu na osviještenje o važnosti očuvanja našeg prirodnog svijeta. Pčele su najvažniji oprašivači, a pad njihovog broja ugrožava ravnotežu naših ekosustava, ali i našu opskrbu hranom. Kroz svoje likove, Maja Lunde ilustrira kako su ljudski postupci pridonijeli ugroženju pčela i kako moramo preuzeti odgovornost da to promijenimo. Perspektiva Kineskinje Tao posve je uznemirujuća jer prikazuje distopijsku budućnost koja je, ako nastavimo kako smo krenuli, ostvariva. Roman nije samo fikcija, jer poremećaj kolapsa kolonija pčela je stvaran, a uzrokovan je urbanizacijom i pretjeranim korištenjem pesticida. Uistinu, danas u Sichuanu nema pčela, već cvjetove ručno oprašuju ljudi, a da bi bili uspješni, postupak se mora ponoviti pet puta. To je dobro privremeno rješenje, ali nije trajno. Lunde zato postavlja pitanje naše budućnosti. Kao što je pčeli potrebna zajednica jer sama ne može preživjeti, tako ni zasebna osoba ne može spasiti čovječanstvo. Pčele ovise jedne o drugima i zajedno rade za svoj cilj, kao što bi i ljudi trebali ako nam je interes bolja budućnost.

Ovu poruku Lunde nam daje kroz svaki od svojih likova te vuče paralelu s pčelama. Osviještenje o ekološkim problemima zasigurno je bitna tema ovog romana, no autorica također potiče da dublje preispitamo svoje odluke, svoje želje i ambicije te da se stavimo u poziciju ovih likova – bismo li stavili osobne interese ili zajedničke interese, odnosno interes društva, na prvo mjesto? Lunde ne bježi od teških tema, već se vješto uhvatila ukoštac sa složenim problemima na način koji je čitateljima dostupan, kohezijom više priča i deskriptivnim jezikom.

Autorica nagrađene recenzije: Ana Banovec, 2.b

3. mjesto

Projekt: Čitanje u fokusu, svibanj 2023.

Voditeljica: Goranka Lazić, prof.